

Interperszonális kapcsolat

Életvilág és Rendszer

Rendszer: kívül, tőlünk független hatalom

Tudattalan: belül, ugyancsak általunk ellenőrizhetetlen hatalom

Jelek kívülről, belülről, nem tudjuk a jelentéseiket

- Idegenség, magány, szorongás
- Az erő bennünk, az informalitás, a spontaneitás
- Az interperszonális kapcsolat, a kiscsoport

Empedoklész

- „Kettős a halandók keletkezése, kettős a távozásuk, az előbbit ugyanis mindenek egyesülése szüli és pusztítja el, az utóbbi pedig, midőn azok ismét széttenyésznek, abból táplálkozik és repül szét. És ezek a dolgok sohasem szűnnek meg folytonosan váltakozni: olyakor a Szeretet révén eggyé gyűl össze az összes, olykor pedig külön hordja őket a Viszály gyűlölködése.”

Személyközi kapcsolat

- Szelektivitás (rokonszenv-ellenszenv kontinuum)
- Kölcsönösség (kölcsönös választás)
- Speciális időiség (az idő-élmény felfüggesztése, jelen idő élmény rövide, a visszaemlékezésben hosszúsága)

A kapcsolat

- Visszatérő interakciók
- Közösségi társadalom
- Formális kapcsolatok
- Informális kapcsolatok

Interperszonális idő

„Nem öregedsz szememben, szép barátom:

Amilyenek először láttalak

Ma is oly szép vagy: fagyával a fákról

Három tél szórt le három dús nyarat,

Három szép tavaszt kevert sárga őszbe

A gyors idő, balzsamos április

Háromszor lett vad, júniusi hó, s te ma

Ma is az vagy, mi akkor, üde friss.

Pedig suhan a szépség, észrevétlen,

Ahogy óralapon a mutató:

Arcod színe is, mely látszatra tétlen,

Illan, s talán az én szemem csaló.

Ezt félve, halld, jövődő távola:

Ellőtted meghalt a szépség nyara”

Shakespeare, CIV. Szonett (Szabó Lőrinc ford.)

A modern személyközi kapcsolathoz vezető út

- „Közösség” (vérségi kapcsolatok, területi közelségen alapuló kapcsolatok)
- Harci-katonai kapcsolatok
- Barátság (ad=kap)
- Vérségi kapcsolatok tabuvá válása (Oidipusz, Oresztész)
- „Szépség” mint „érzéki eszme”
- Erotika
- Személyi kör restriktiója

Kereszténység

- „Ember” negatív univerzalizációja („eredendő bűn”, menny és pokol kettőssége)
- Elfojtás, Ex-communicatio
- Idealizációk („lovagi szerelem”)
- Látszat és valóság konfliktusa
- A „Nő”, a „Zsidó”, az „Idegen” (projekciós célpontok)

Reneszánsz-Barokk-Rokokó

- A kollektív és az individuális konfliktusa (Rómeó és Julia)
- Az interperszonalitás mint érték
- Az intimitás megszületése
- A szabadosság kultúrája (antik örökség felfedezése)
- Az élet mint „színház” (Laclos: Veszedelemes viszonyok, Mozart: Così fan tutte)

Romantika-Bidermeyer

- Az „Én” jogai
- Végleteesség
- Szenvedélyesség
- Viktorianizmus
- Prüdéria
- Állam és család „szent szövetsége”
- Tekintélyelvűség

Modernitás

- I.vh.
- Nők emancipációja
- Új nemi szerepek
- Nukleáris család szétesése
- Alternatív kapcsolatok
- Magány
- Virtuális kapcsolatok

A barátság és a szerelem

- A barátság őszibb (közösségi társadalom)
- A szerelem hevesebb
- Hetero-és homoszexuális szerelem
- Egyoldalú szerelem
- Gyűlölet és szerelem (Odi et Amo)
- Féltékenység
- Hűtlenség

Giccs (Hankiss sláger-elemzése)

Én=vágyakozik, várakozik, vall, szenved,
nyugtalankodik, sír, felejt, nem felejt, fél,
hazudik, megtérbolyodik, csalódik, mereng,
Bolyong, bűnét bája

Te=haj, szem, ajak, kéz, láb, szív

Ő= elragadja a Te-t

Környezet= napsütés, szél, ég, felhők, szelek
szárnya, csillagok, tűz, láng, parázs, völgy, eső,
sugár, virág, kert, út

Összeállítás

- Test
- Társadalmi test (osztály, vallás, etnikum)
- Lélek (személyiség)
- Társadalmi lélek (értékek, attitűdök)
- Viselkedés (javak)
- Sors (szocializáció)

Folyamatmodell

- Megismerkedés („appeal”, projekció, vonzódás)
- Kezdeményezés-folytatás (turn and take)
- Alku
- Konfliktusok-oldódás-harmónia
- Intimitás (titoktalanodás)
- Zajlás
- Kihűlés
- Eltérő narratívák (bűnbak-keresés)
- Bomlás, megszűnés
- Utóélet

Az intimitás

- „saját akaratom megsemmisült benne, elmerült és beleveszett az enyémbé, eggyé lett vele, egy kívánság, egyazon ösztönzés parancsára. De a valóságban is eggyé vált, és egymásba veszett, az egyiknek sem hagyva, ami csak az övé, vagy az enyém” (Montaigne)
- Nincs titok, nincs tiltás, nincs manipuláció

A titok

- „A titok úgyszólván egy második világot hoz létre a látható mellett, s a lehető legteljesebben befolyásolja az utóbbit”
- Midász titka
- A titok kínzó tudása (komornyik-tudás)
- Stratégiai titok
- Élet-titok
- Taktikai titkok
- A titkok elvétele (internet)

Hibák

- Szűk kommunikációs eszköztér (önprezentációs hibák)
- Projekció (szélhámos fel nem ismerése)
- Elégtelen keresés (rossz kompromisszum)
- Önzés
- Kihasztnálás
- Túlterhelés
- Negatív motiváció (taszítás, kényszer)

Vonzalom-típusok

- Erotika (testi vonzalom, haj, bőr, alkat, testrészek, izmok stb.)
- Játékosság (szórakozás, tét-mentesség, félelem-mentesség)
- Józanság (pragmatizmus, kölcsönös haszon)
- Megszállottság („a test ördöge”)

Magyarázatok

- Behaviorizmus (csere-elmélet („különbségek vonzzák egymást”))
- Alaklélektan („hasonló a hasonlónak örvend)
- Pszichoanalízis („odi et amo”)

Csereelmélet

- Nyereség (öröm, kielégülés, kedvtelés)
- Költség (bánat, fáradtság, szorongás)
- Egyenleg (a költségek levonása után megmaradó nyereség)
- Összehasonlítási szint (abszolút szint, magány vs. Együttlét)
- Alternatívákat összehasonlító szint (együttlét vs. együttlét egy másik személlyel)

Válás-okok

- Cserearány romlás (öregedés, kopás, betegségek, nőnek a költségek)
- Kielégítetlen kereslet (új szükségletek megjelenése)
- Fizetéseképtelenség (testi-lelki összeomlás)

Alaklélektan

- Homofília
- értékek, izlések hasonlósága)
- Egyensúly-elv

Pszichoanalízis

- Tudattalan vonzódás és taszítás
- Gyermekkorai minták, traumák, elfojtások
- Ambivalens kötődés

Kísérleti szerelem-kutatás

- 327 fiú, 327 lány
- Előzetes adatfelvétel (magasság, vallás, bőrszín, önértékelés, idegesség, partnerrel szembeni elvárás)
- „Négyszeres kódolás”
- Partnerkijelölés véletlen alapon (de alacsonyabb fiút sosem jelöltek magasabb lányhoz)
- Bál (1/2 8-11 között)

Mérés

- 327 pár kitöltötte a kérdőívet a szünetben
- Mennyire tetszett a partner?
- Mennyire tűnt a partner társas szempontból vonzónak?
- Mennyire volt kínos a zsákbamacska randevú?
- Mennyire tűnt úgy, hogy a partnernek tetszett a megkérdezett k.sz.?
- Mennyire tűntek hasonlóknak a partner nézetei a megkérdezett k.sz. nézeteihez?
- Mekkora erőfeszítést tett a k.sz. hogy partnere jól érezze magát?
- Szeretne-e vagy sem újra találkozni partnerével?

Eredmények

- Minél vonzóbb valaki, annál népszerűbbnek mondja magát, különösen ha lány (f:30, n:46)
- Minél vonzóbb a k.sz. annál vonzóbb személyre vágyott (f:18, n:23)
- Minél vonzóbb a k.sz. annál kevésbé valószínű, hogy véletlenszerűen kijelölt partnerét vonzónak tartja.
- A k.sz.ek saját vonzerejüktől függetlenül a szép lányokat preferálták (velük akartak inkább randevúzni).
- Minél szebb a partner, annál inkább tetszik, és annál inkább akarnak vele találkozni, függetlenül attól, hogy a partnernek tetszik-e vagy sem a személy maga

Játszmák

- Kihúlt interperszonális viszony
- Ritualizáció
- Ellentét a kommunikáció viszony szintje és tartalmi szintje között
- Double bind: a gyermek ha helyesen reagál az őt nem szerető anyjára, büntetést kap, ha inadekvátan, akkor jutalmat kap

Hibás szülő-gyermek kapcsolatok újralejátszása

- „Fáj a fejem”
- „Megint iszol?”
- „Nem teszed meg, pedig megtehetnéd”
(szemrehányás)
- „Mi lenne veled nélkülem?”
- „Hol a cipőm?
Ahoval tetted!”

Hálózatok

- Erős kötések
- Gyenge kötések
- Hub és nod –ok
- Kis világok
- Skála függetlenség
- A siker és a hálózatiság